

Kommentarer kan skickas till Sakkunnignätverket för innehållsbeskrivning
<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/neuvosto/verkostot/sisallonkuvailuverkostot.html>

ANVISNINGAR FÖR INNEHÅLLSBESKRIVNING I MARC 21-FORMATET

sammanställda 22.11.2012, uppdaterade 16.1.2013

Anvisningarna är främst gjorda för finländska bibliotek som använder bibliotekssystemen Voyager och Aleph för katalogisering, men de kan också användas av andra som använder MARC 21-formatet.

Sakkunnignätverket för innehållsbeskrivning rekommenderar att anvisningarna används både i Melinda och i bibliotekens egna samlingsdatabaser. Det är speciellt viktigt att följa anvisningarna i Melinda.

ALLMÄNT	2
KLASSIFIKATION	2
050 - LIBRARY OF CONGRESS - KLASSIFIKATIONSKOD (LCC)	3
060 - NATIONAL LIBRARY OF MEDICINE - KLASSIFIKATION (NLM)	3
072 - KOD FÖR ÄMNESKATEGORI	3
080 - UDK – KLASSIFIKATION	4
082 - DEWEY-DECIMALKLASSIFIKATION	4
084 - ANNAN KLASSIFIKATION	5
INDEXERING	6
600 - ÄMNESORD – PERSONNAMN	7
610 - ÄMNESORD – INSTITUTIONSNAMN	9
611 - ÄMNESORD – KONFERENSNAMN	10
630 - ÄMNESORD – UNIFORM TITEL	10
648 - ÄMNESORD – KRONOLOGISK TERM	11
650 ÄMNESORD – TERM	12
Ämnesord ur tesaurusar, andra än LCHS, MeSH	13
MeSH ämnesord	13
651 - ÄMNESORD - GEOGRAFISKT NAMN	14
653 - INDEXTERM – OKONTROLLERAD	15
655 - INDEXTERM - GENRE ELLER FORM	15
MeSH ämnesord (Publication Type)	16
ÖVRIGA FÄLT FÖR INNEHÅLLSBESKRIVNING (FÄLT 654, 656-662)	16
REFERAT OCH INNEHÅLLSFÖRTECKNINGAR	16
BILAGA 1: Klassifikationssystem	17
BILAGA 2: Förkortningar för ämnesordsregister i fält 650 och 651	18
BILAGA 3: Tesaurusar	19
Allmänna tesaurusar	19
Special tesaurusar	19

ALLMÄNT

Alla resurser som katalogiseras skall också innehållsbeskrivas.

1. I innehållsbeskrivningen av resurserna används kontrollerade ämnesordsregister/tesaurusar och/eller klassifikationssystem. Registren består av både allmänna teaurusar och teaurusar för specialområden. Klassificeringarna kan också vara allmänna, eller inriktade på olika vetenskapsområden. Även fria ämnesord kan användas vid behov.
2. De enskilda biblioteken väljer och bestämmer vilka teaurusar och/eller klassifikationssystem som används, samt hur djupt innehållet beskrivs.

KLASSIFIKATION

Etablerade nationella och internationella klassifikationer används. De klassifikationssystem som används mest finns uppräknade i [bilaga 1](#).

I vissa bibliotek används klassifikationskoder enligt ämnesområden för att beskriva resursernas placering. De är biblioteksspecifika och i dessa instruktioner tas inte ställning till dem.

1. Klassifikation används inom bibliotek och vetenskapsområden antingen uteslutande eller tillsammans med ämnesord.
2. Användningen av klassifikation rekommenderas speciellt inom de områden för teknik och naturvetenskaper som inte har passande teaurusar.
3. Delfältsindelningen kan kontrolleras i <https://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pageId=76269897>

Obs! Endast en klassnotation per fält. Delfältet ‡a upprepas inte, utan för varje klass skapas ett eget OXX-fält.

050 - LIBRARY OF CONGRESS - KLASSIFIKATIONSKOD (LCC)

<http://www.loc.gov/catdir/cpsolcco/lcco.html>

- Följer med kopierade poster t.ex. från Kongressbibliotekets databas

1. indik. Odefinierad (i kopierade poster också 0 eller 1)
2. indik. 4 (i kopierade poster också 0)

Delfält †a LC-klass

T.ex.

050_4 †a NB933.F44

060 - NATIONAL LIBRARY OF MEDICINE - KLASSIFIKATION (NLM)

<http://www.nlm.nih.gov/class/>

- Klassifikation som används för bibliotek inom medicin och vårdvetenskaper

1. indik. Odefinierad (i kopierade poster också 0 eller 1)
2. indik. 4 (i kopierade poster också 0)

Delfält †a NML-klass

T.ex.

060_4 †a WU 113

072 - KOD FÖR ÄMNESKATEGORI

- Klassifikation som utvecklats inom Samlingskartan-projektet. Ämneskategorier inom samlingskartan:
http://www.varastokirjasto.fi/kokoelmakartta/opasteet/Aihealueet_swe_310505.pdf

1. indik. Odefinierad
2. indik. 7 – Tesaurusens förkortning i delfält †2

Delfält †a Kod för ämneskategori
†2 kkaa

T.ex.

072_7 †a 80 †2 kkaa

084 - ANNAN KLASSIFIKATION

- Klassifikationskoden i delfält ‡2, t.ex. Yleisten kirjastojen luokitusjärjestelmä (= Klassifikationssystemet för de allmänna biblioteken i Finland): ‡2 ykl

- 1. indik. Odefinierad
- 2. indik. Odefinierad

Delfält ‡a Klass
‡2 Klassifikationskälla. Koden tas från listan, se [Source Codes for Vocabularies, Rules and Schemes > Classification Scheme Source Codes](http://www.loc.gov/standards/sourcelist/classification.html)
<http://www.loc.gov/standards/sourcelist/classification.html>
Om koden inte finns på listan, markerar man delfältet med värdet "z"

T.ex.

084__ ‡a 37.8 ‡2 ykl
084__ ‡a 904 ‡2 gfdc
084__ ‡a HIS: 15.1.3 ‡2 z

De vanligaste 084 klassifikationskoderna¹ som används i delfält 2:

- acmccs = ACM Computing Classification System
- agrissc = Agris-klassifikation
- bar = Barnard-klassifikation
- ekl = Riksdagsbibliotekets klassifikation
- finagri = Finagri-klassifikation
- gfdc = Global Forest Decimal Classification
- inspec = INSPEC classification -klassifikation
- kssb = Klassifikationssystem för svenska bibliotek
- kuvacs = Klassifikationssystem för bildkonstakademins bibliotek
- mpkkl = Klassifikationssystem för försvarshögskolans bibliotek
- msc = Mathematical Subject Classification (American Mathematical Society)
- rubbk = Bibliotecno-bibliograficeskaã klassifikaciã -klassifikation
- siblcs = Klassifikationssystem för Sibelius-Akademins bibliotek
- suaslc = Klassifikation vid Seinäjokis högskolebibliotek
- taikclas = Klassifikation vid Konstindustriella högskolans bibliotek
- taykl = Klassifikation vid Tammerfors universitetsbibliotek
- teatkl = Klassifikationsguide för Teaterhögskolans bibliotek
- tykoma = Gammal klassifikation vid Åbo universitetsbibliotek
- veera = VEERA-klassifikation
- ykl = Yleisten kirjastojen luokitusjärjestelmä (= Klassifikationssystemet för de allmänna biblioteken i Finland)
- obs! kab = Klassifikation für Allgemeinbibliotheken (Bad Honnef : Bock und Herchen Verlag)

¹ Plockat från listan: MARC Code Lists for Relators, Sources, Description Conventions: PART III: Classification Sources <http://www.loc.gov/standards/sourcelist/classification.html>.

INDEXERING

För att innehållsbeskrivningen i de olika databaserna (speciellt i Melinda) skulle vara så enhetlig som möjligt bör överlappande termer och kedjor av ämnesord från olika tesaurusar undvikas vid indexering.

Yleinen suomalainen asiasanasto/Allmän tesaurus på svenska (YSA/Allärs) används alltid då det är möjligt.

Alla tesaurusar, även på främmande språk, kan användas. Ämnesord på olika språk kan användas oberoende av språket som används i materialet.

- Obs! Det finns även tesaurusar till vilkas struktur och/eller indexeringspraxis hör kedjor, t.ex. LCSH, MeSH, sao. Också i YSA/Allärs finns ett antal auktoriserade kedjor.
1. Ämnesorden kan bestå av termer ur tesaurusar, fria/biblioteksspecifika ämnesord, personnamn, institutionsnamn, konferensnamn, titlar eller geografiska namn.
 2. När tesaurusar används bör man alltid säkerställa att ämnesordet fortfarande är gällande så att dess rätta form används. Granskning av termer i tesaurusar är oundvikligt, eftersom det är möjligt att ämnesord som inte hör till tesaurusen har sparats och på så sätt kumuleras användningen av felaktiga former, fastän man hämtar sparade ämnesord ur den egna databasen.

I Melinda bör felaktiga former på ämnesord rättas till, såväl som felaktigheter gällande strukturen för MARC 21-formatet, t.ex. ämnesord i fel fält.
 3. Tesaurusar på olika språk kan finnas till förfogande, såsom YSA/Allärs eller MeSH/FinMeSH/SweMeSH. Även om man i biblioteket enbart indexerar med det finskspråkiga YSA, kan publikationens innehållsbeskrivande termer i databasen finnas på olika språk, eftersom man erhåller såväl engelska som svenskspråkiga termer ur olika databaser (MELINDA, LIBRIS, LC m.m.) när poster kopieras. Dessa lämnas i allmänhet kvar i posten. På så sätt får man också ämnesord från ordlistor/tesaurusar, som vanligtvis inte används i Finlands Voyager/Aleph-bibliotek.
 4. Appellativer i de finländska tesaurusarna skrivs i allmänhet med liten bokstav (t.ex. YSA/Allärs, FinMeSH, Hoidokki). "Fria" appellativer, som inte hör till tesaurusarna, skrivs alltid med liten bokstav.
 - Undantag: I vissa tesaurusar skrivs även appellativer, i vissa fall endast huvudtermer, med stor bokstav (t.ex. MeSH, Svenska ämnesord (sao), LCSH). I dessa fall iakttar man det skrivsätt som använts i tesaurusen när man indexerar.
 5. OBS! endast de viktigaste delfälten har presenterats i instruktionerna. En noggrannare indelning av delfälten finns i MARC 21-formatet <https://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pageId=76269897>

laktta lagringsordningen, som finns i instruktionerna gällande innehållsbeskrivning, då delfälten skall lagras.

6. Förkortningarna för tesaurusarna har fått från Kongressbiblioteket och finns i bilaga 2. Vid ämnesordssökning i finländska Voyager-databaser visas tesaurusens namn i sin helhet endast då de officiella förkortningarna lagrats i databasen.
7. Tesaurusar som används i Finland, se bilaga 3.

600 - ÄMNESORD - PERSONNAMN

Data som sparas i fältet gällande personen i fråga anknyter till verkets innehåll. Personnamnet är ämnesordet. Tilläggsuppslag gällande upphovsman sparas i fält 700.

- Personnamnet kan vara en verklig/fiktiv persons/varelses namn, pseudonym, släktnamn, signatur eller annan benämning.
-
- När personnamnet väljs iakttas Finländska katalogiseringsregler (Suomalaiset luettelointisäännöt (del: Hakutiedot)).
- Auktoriserade former av nationella och problematiska utländska personnamn kan kontrolleras i FENNICA.
-
- Obs! här nedan är bara de viktigaste delfälten uppräknade - kontrollera resten i den finlandssvenska bearbetningen av MARC 21-formatet
- <https://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pageId=78622788>

1. indik. 0 - Namn i rak följd
 1 - Enkelt eller sammansatt släktnamn följt av förnamn
 3 - Familje- eller släktnamn

2. indik. 0 - LCSH (Library of Congress Subject Heading)
 2 - MeSH (Medical Subject Heading)
 4 - Källan ej specificerad

Delfält ‡a Personnamn
 ‡d Tidsbestämningar som anknyter till namnet
 ‡c Titlar och andra ord som anknyter till namnet
 ‡t Verkets titel

Delfält ‡a

- Efternamn och förnamn åtskiljs med kommatecken.
- Som förnamn används endast hela förnamn eller första bokstaven/bokstäver i förnamnen.
- Om endast de första bokstäverna ur förnamnen sparas, tillsätts ett mellanslag framför varje bokstav och efter varje bokstav en punkt (Lewis, C. S.).

Delfält ‡d

- Med tidsbestämningar avses personens födelse- och dödsår.
- Personens födelse- och dödsår kan sparas enligt auktoritetsdatabasen Asteri, om personen ifråga inte uttryckligen har förbjudit det.

- Obs! I historiska namn kan levnadsåren även i framtiden sparas i bibliografiska poster, om dödsåret är 1899 eller tidigare.

Delfält ‡c

- Övriga tillägg till namnet förtydligar oftast ett enkelt namn.
- Här sparas information gällande t.ex. personens födelse- eller boningsort, yrke eller andra kännetecken. Ord som förknippas med efternamnet, eller släktskap, sparas i detta delfält. Om objektet är en fiktiv person/varelse, lagras informationen fikt. i delfältet. (undantag: gudar, gudinnor och oklara fall).

Delfält ‡t

- Delfältet används för titeln, när det är frågan om upphovsman-titel – typen av tilläggsuppslag.
- Verkens namn lagras på indexeringspråket och vid behov också på originalspråket.

T.ex.

600 14 ‡a Kekkonen, Urho.

600 14 ‡a Lewis, C. S.

600 14 ‡a Sibelius, Jean.

600 04 ‡a Birgitta, ‡c helgon.

600 34 ‡a Limnell, ‡c släkt.

600 04 ‡a Alexander I ‡c kejsare av Ryssland.

600 04 ‡a Danny, ‡c artistnamn.

600 04 ‡a Isis, ‡c gudinna.

600 04 ‡a Gustav IV Adolf, ‡c kung av Sverige.

600 04 ‡a Lajka, ‡c hund.

600 04 ‡a Pelle Svanslös, ‡c fikt.

600 04 ‡a Prinsessan Törnrosa, ‡c fikt.

600 04 ‡a Pius IX ‡c påve.

600 14 ‡a Mozart, Wolfgang Amadeus, ‡e tons. ‡t Zaubерflöte, ‡n KV620.

600 14 ‡a Kivi, Aleksis, ‡d 1834–1872. ‡t Sju bröder.

600 14 ‡a Burton, Richard, ‡c Sir.

600 14 ‡a Rokka, Antti, ‡c fikt.

600 04 ‡a Batman, ‡c fikt.

600 14 ‡a Shakespeare, William. ‡t Kuningas Lear.

600 14 ‡a Shakespeare, William. ‡t King Lear.

610 - ÄMNESORD - INSTITUTIONSNAMN

Information som lagras i fältet gällande institutionen anknyter inte till upphov utan till innehåll. Institutionens namn är ämnesordet. Tilläggsuppslag som anknyter till upphov lagras i fält 710.

- Institutionens officiella namn rekommenderas som institutionsnamn.
- Auktoriserade former av nationella och internationella institutionsnamn kan kontrolleras i FENNICA.
- Gällande internationella institutionsnamn används indexeringsspråket när en officiell form finns tillgänglig på det aktuella språket.
- Institutionsnamnet lagras alltid i fält 610, inte i ämnesordsfältet 650.
- Obs! Namn på naturskyddsområden, parker (t.ex. nationalparker, nöjesparker), idrottstävlingar, festivaler o.s.v. lagras i fält 650.
- Obs! Släktnamn lagras i fält 600.
- När institutionsnamnet väljs iakttas Suomalaiset luettelointisäännöt (del: Hakutiedot). Undantag är institutioner inom statsförvaltningen, domstolar, militärenheter och religiösa samfund där man tillämpar AARC2 (Anglo-American Cataloguing rules 2nd ed.)
- Förkortningar rekommenderas inte om det inte är frågan om en vedertagen förkortning. T.ex.
 - Unesco
 - Akava
- I finländska institutionsnamn används vanligtvis stor bokstav endast i början av namnet (t.ex. Itä-Suomen yliopisto). Undantag t.ex.:
 - Suomen Akatemia
 - Suomen Pankki
 - Suomen Punainen Risti
 - Åbo Akademi
- I engelskspråkiga institutionsnamn börjar alla relevanta ord med stor bokstav.
- Obs! här nedan är bara de viktigaste delfälten uppräknade - kontrollera resten i MARC 21-formatet <https://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pageId=76269897>

1. indik. 0 - Enkelt eller sammansatt släktnamn följt av förnamn
 1 - förvaltningsområdets namn
 2 - Namn i rak följd

2. indik. 0 - LCSH (Library of Congress Subject Heading)
 2 - MeSH (Medical Subject Heading)
 4 - Källan ej specificerad

Delfält ‡a Institutionsnamn
 ‡b Underordnad enhet

Delfält ‡b

- Om institutionens hierarki består av många nivåer kan delfält ‡b upprepas.

Delfält ‡t

- Delfältet används för titeln, när det är frågan om upphovsman-titel – typen av tilläggsuppslag.

T.ex.

- 610 24 ‡a Europeiska unionen.
- 610 24 ‡a Beatles (ensemble)
- 610 24 ‡a Nokia (bolag)
- 610 14 ‡a Finland. ‡b Hovrätt (Åbo)
- 610 24 ‡a Katolska kyrkan i Finland. ‡b Helsingfors stift.
- 610 24 ‡a Helsingin yliopisto.
- 610 24 ‡a Expo -92.
- 610 24 ‡a Jyväskylän yliopisto. ‡b Terveystieteiden laitos. ‡b Liikuntalääketiede.
- 610 24 ‡a International Association of Geodesy.
- 610 14 ‡a Suomi. ‡b Ulkoasiainministeriö. ‡b Pohjoismaisen yhteistyön sihteeristö.
- 610 14 ‡a Suomi. ‡b Maavoimat. ‡b Divisioona, 6.

611 - ÄMNESORD - KONFERENSNAMN

- 1. indik. 0 - Ordningsföljden på personnamnets delar inverterad
 - 1 - Förvaltningsområdets namn
 - 2 - Namn i rak följd

- 2. indik. 0 - LCSH (Library of Congress Subject Heading)
 - 2 - MeSH (Medical Subject Heading)
 - 4 - Källan ej specificerad

Delfält ‡a Konferensens eller förvaltningsområdets namn
‡n Konferensens nummer eller annan information om numrering
‡d Konferensens tidpunkt
‡c Konferensplats

T.ex.

- 611 24 ‡a Europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen.
- 611 24 ‡a Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssi.
- 611 24 ‡a Valtakunnallinen musiikintutkijoiden symposium ‡n (7 : ‡d 2003 : ‡c Turku)

630 - ÄMNESORD - UNIFORM TITEL

Titeln som nämns i fält 630 gäller inte verket/publikationen som skall katalogiseras i sig, utan dess innehåll. Titeln är ämnesordet. Posterna i fälten 130 och 730 gäller däremot verket som skall katalogiseras. Fält 630 används för anonyma verk eller verk utan upphovsman. Om verket har upphovsman, görs upphovsman-titel – uppslaget i fält 600.

- Verkens namn lagras på indexeringsspråket och vid behov också på originalspråket.
- Verkets titel markeras i fältet när verket är anonymt eller om det finns fyra eller fler upphovsmän.
- Obs! här nedan är bara de viktigaste delfälten uppräknade - kontrollera resten i den finlandssvenska bearbetningen av MARC 21-formatet
<https://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pageId=78622796>

- 1. indik. 0-9 – Antal ickefilerande tecken

- 2. indik. 0 - LCSH (Library of Congress Subject Heading)
 - 2 - MeSH (Medical Subject Heading)
 - 4 - Källan ej specificerad

Delfält ‡a Titel
 ‡p Titel på del eller avsnitt av verk
 ‡f Specificering: årtal
 ‡l Verkets språk- eller annan version

Delfält ‡p

- Om verket fördelar sig på många nivåer, kan delfält ‡p upprepas.

T.ex.

630 04 ‡a Bibeln. ‡p Gamla testamentet. ‡p Psaltaren ‡x kommentarer.

630 04 ‡a Kalevala, ‡l franska.

630 04 ‡a Diabetes (tidskrift)

630 04 ‡a Okänd soldat (film) ‡f (1955)

630 44 ‡a The Guardian.

648 - ÄMNESORD - KRONOLOGISK TERM

- Numeriska tidsbestämningar
- OBS! Dessa ämnesord läggs inte till Voyagers ämnesordssökning.
- Vid lagring av tidsbestämningar används årtionden eller århundraden. Enskilda årtal lagras sällan (undantag: historiska händelser).
- Om det är frågan om en period som omfattar flera århundraden eller årtionden, uppdelas århundradena och årtiondena i indexeringen.

1. indik. Odefinierad

2. indik. 0 - LCSH (Library of Congress Subject Heading)
 2 - MeSH (Medical Subject Headings)
 4 - Fritt ämnesord(biblioteksspecifikt). Obs! Numeriska kronologiska
 termer kan lagras som ämnesord i YSA/Allärs (se exemplen)
 7 - Tesaurusens förkortning i delfält ‡2

Delfält ‡a Kronologisk term (numerisk tidsbestämning)
 ‡2 Tesaurusens förkortning [se bilaga 2]

T.ex.

648_7 ‡a 1700-talet ‡2 allars

648_7 ‡a 1960-luku ‡2 ysa

648_7 ‡a 1917 ‡2 ysa

650 - ÄMNESORD - TERM

Interpunktation och användning av stora/små begynnelsebokstäver följer praxisen för varje enskild tesaurus. Appellativer i de finländska tesauruserna skrivs med liten begynnelsebokstav utan punkt på slutet. Ämnesord i kopierade poster lämnas i den ursprungliga formen för varje tesaurus. T.ex. ämnesord ur MeSH- och sao skrivs så som de ursprungligen förekommer i dessa tesaurusar.

Fria ämnesord markeras i fält 653. 650-fältets 2. indikators värde 4 används endast med sådana kontrollerade ord ur tesaurusar, vilkas kod inte finns i LC:s Marc 21 – kodlista.

Person- och institutionsnamns får inte länkas med 650-fältet, utan de markeras alltid i 600- eller 610-fältet.

1. indik. Odefinierad

2. indik. 0 - LCSH (Library of Congress Subject Heading)
2 - MeSH (Medical Subject Headings)
4 - System ej specificerat. Ämnesordet är taget från en kontrollerad tesaurus eller auktoritetsformat, men inga av de andra indikatorparametrarna och ingen av koderna i delfält 2 kan användas.
7 - Tesaurusens förkortning i delfält ‡2

Delfält ‡a Ämnesord
‡x Underindelning-allmän (aspektord i MeSH-tesaurus)
‡z Underindelning: Geografisk
‡y Underindelning: kronologisk
‡2 Tesaurusens förkortning [se bilaga 2]

Delfält ‡x

- Delfält ‡x bör helst inte upprepas. Katalogiseringsformatet tillåter upprepning, men med tanke på innehållsbeskrivningen så rekommenderas detta inte.

Delfält ‡z (jfr fält 651)

- Fält 651 rekommenderas

Delfält ‡y

- Fält 648 rekommenderas

Ämnesord i tesaurusar, andra än LCSH, MeSH

1. indik. 7

- Om ämnesordet är taget ur en tesaurus blir 2. indikatorns värde 7 och i delfält †2 sätts tesaurusens förkortning (se bilaga 2).

T.ex.

650_7 †a jätteenet †x käsittely †2 ysa
650_7 †a saamelaiset †2 ysa
650_7 †a Kalevan kisat †2 ysa
650_7 †a Patvinsuon kansallispuisto †2 ysa
650_7 †a Google †2 ysa
650_7 †a Wikipedia †2 ysa
650_7 †a YouTube †2 ysa
650_7 †a Web 2.0 †2 ysa
650 7 †a Titanic (fartyg) †2 allars
650_7 †a vetenskapliga bibliotek †2 allars
650_7 †a industrial growth †2 helecon
650_7 †a hoidon vaikuttavuus †2 finmesh

MeSH-ämnesord

2. indik. 2

- Om ämnesordet är taget ur MeSH-tesaurusen, blir 2. indikatorns värde 2.
- I NML:s MeSH indexering används ett så exakt ämnesord som möjligt. Om det behövs mer än tre begränsade ämnesord från en gren på tesaurusens hierarkiska träd, rekommenderas att man istället väljer ett bredare ämnesord i hierarkin.
- Det är möjligt att koppla ett tillåtet aspektord (allowable qualifier= allowable subheading) till ett MeSH-ämnesord (huvudterm). De finns i en gällande ordlista på MeSH browsern <http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>. Det tillåtna aspektordet lagras i delfält †x. 650_2 †x -delfältet kan inte upprepas. Ämnesordet kan vid behov upprepas. Till ämnesordet kan kopplas högst tre tillåtna aspektord. Enligt NML:s MeSH indexering: Om det behövs mer än tre aspektord för ett ämnesord, kontrollerar man om det i subheadings-hierarkin <http://www.nlm.nih.gov/mesh/subhierarchy.html> finns ett vidare aspektord, som omfattar dessa termer; på så sätt minskas antalet aspektord. Om detta inte lyckas, rekommenderas att man väljer endast ett ämnesord och aspektorden lämnas bort.
- Geografiska MeSH-termer lagras i fält 651_2.

T.ex.

650_2 †a Skin Diseases †x diagnosis.
650_2 †a Adolescent.

650_2 †a Heart Defects, Congenital †x epidemiology.
651_2 †a Finland †x epidemiology.

650 _2 †a Health Services.
650 _2 †a Health Services †x economics.
650 _2 †a Health Services †x trends.

650 _2 †a Power (Psychology)

Publikationstyper (Publication Type) lagras i fält 655_2 (t.ex. 655_2 †a Academic Dissertations).

651 - ÄMNESORD - GEOGRAFISKT NAMN

Finskspråkiga ortnamn markeras i detta fält som YSA-termer, även om de inte har nämnts i ordlistan, och svenskspråkiga ortnamn som Allärs-termer. Fält 653 används alltså inte.

- Geografiska namn kan vara t.ex.
 - o landsdelar
 - o länder, stater
 - o samlingsnamn på områden, t.ex. Mellanöstern, Nordkalotten
 - o län, landskap, städer, kommuner, stadsdelar, byar, gatunamn
 - o vattendrag, hav, sjöar, floder
 - o bergstrakter, fjäll, höjder
 - o historiska ortnamn, t.ex. Österrike-Ungern, Bysans, Gamla Finland
- OBS! Länders gruppnamn såsom EU-länder, arabländer, u-länder o.s.v. lagras i fält 650, delfält †a.
- Hierarkin från det vidaste till det mer begränsade, t.ex. 651_7 †a Helsinki †z Kallio †2 ysa.
- Om ett geografiskt namn har en motsvarighet på indexeringspråket, används det som ämnesord.
- Geografiska namn finns i VESA-webbtesaurus <http://vesa.lib.helsinki.fi/>.
- YSAs och Allärs' auktoriserade länknings rekommenderas gällande geografiska namn, men inte nödvändigtvis gällande andra.
- Finskspråkiga geografiska namn markeras som YSAs ämnesord, svenskspråkiga som Allärs ämnesord (om de inte finns i någon specialordlista). T.ex. 651_7 †a Tukholma †2 ysa.

1. indik. Odefinierad

2. indik. 0 - LCSH (Library of Congress Subject Heading)
2 - MeSH (Medical Subject Headings)
4 - tesaurusen odefinierad. Ämnesordet är taget från en kontrollerad tesaurus eller auktoritetsformat, men inga av de andra indikatorparametrarna och inga av koderna i delfält †2 kan användas.
7 - Tesaurusens förkortning i delfält †2

Delfält †a Ämnesord
†2 Tesaurusens förkortning [se bilaga 2]

- Upprepning av delfälten †x, †z, †y rekommenderas inte.

T.ex.

651_7 †a Sverige †2 allars

651_7 †a Stockholm †2 allars

651_7 †a Helsingfors †z Berghäll †2 allars

651_7 †a Ilomantsi †z Möhkö †2 ysa

651_7 †a Pyhäjärvi †z Säkylä †2 ysa

651_2 †a Finland †x epidemiology.

651_0 †a Finland.

653 - INDEXTERM - OKONTROLLERAD

- Indextermer, som inte finns i en kontrollerad tesaurus (sk. fria ämnesord)
- OBS! Dessa indextermer läggs inte till Voyagers ämnesordssökning
- Ämnesord som finns i fält 653 kan ändras till YSA/Allärs ämnesord om de är samma.
- Om ämnesordet passar till att beskriva resursen, kan nationalbibliografins ENNAKKOTIETO i delfält ‡9 raderas ur fält 653.

1. indik. Indextermens nivå (_ - Uppgift saknas)
2. indik. Typ av term (0 – Indexterm)

Delfält ‡a Okontrollerad term
‡9 tech (tekniska termer), ENNAKKOTIETO
(termer givna av upphovsman/utgivare i nationalbibliografen), stat
(används av statistikbiblioteket)

T.ex.

653_0 ‡a teemamatkailu
653_0 ‡a älykkäät rakennukset
653_0 ‡a distressi ‡9 ENNAKKOTIETO
653_0 ‡a väriennusteet

655 - INDEXTERM - GENRE ELLER FORM

- Ämnesord som beskriver resursens genre, form och/eller fysiska egenskaper
- Ämnesord som lagrats i detta fält inkluderas i Voyagers ämnesordssökning.
- Obs! Fennica indexerar endast periodiska publikationer i tidskriftsformat i detta fält.

1. indik. Odefinierad
2. indik. 0 - LCSH (Library of Congress Subject Heading)
2 – MeSH (Medical Subject Headings)
4 - tesaurusen odefinierad. Ämnesordet är taget från en kontrollerad tesaurus eller auktoritetsformat, men inga av de andra indikatorparametrarna eller koderna i delfält ‡2 kan användas.
7 - Tesaurusens förkortning i delfält ‡2

Delfält ‡a Genre/form uppgift eller fokusterm
‡2 Tesaurusens förkortning [se bilaga 2]

T.ex.

655_7 ‡a modetidningar ‡2 allars
655_7 ‡a doktorsavhandlingar ‡2 allars
655_7 ‡a CD-ROM ‡2 allars

MeSH-ämnesord (Publication Type)

2. indik. 2

Publication Type - ämnesord finns samlade i förteckningen "*Publication Characteristics (Publication Types) - Scope Notes*" <http://www.nlm.nih.gov/mesh/pubtypes.html>. De finns också i MeSH Browsern <http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>.
Obs! I MeSH-tesaurusen finns skilda ämnesord som är kopplade till ämnesvisa publikationstyper t.ex. "Dissertations, Academic as Topic".

T.ex.

655_2 †a Biography.

655_2 †a Academic Dissertations.

655_2 †a Practice Guideline.

ÖVRIGA FÄLT FÖR INNEHÅLLSBESKRIVNING (FÄLT 654, 656-662)

Formatet innefattar även fälten 654 och 656-662 för innehållsbeskrivning, vilka inte bör användas i detta skede.

Se noggrannare information om fälten i Marc 21-formatets finlandssvenska bearbetning <https://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pageId=76271058>

654 - ÄMNESORD-FACETTERADE TERMER

656 – INDEXTERM-YRKE

657 – INDEXTERM-FUNKTION

658 – INDEXTERM-STUDIENPROGRAMS-ELLER KURSPLANS MÅLSÄTTNING

662 – NAMN PÅ ORTER OCH TERRITORIER, HIERARKISK UPPSTÄLLNING

REFERAT OCH INNEHÅLLSFÖRTECKNINGAR

Vid lagring av referat och innehållsförteckningar bör upphovsrätten tas i beaktande.

T.ex. plockning ur olika biblioteksdata-baser med BookWhere programmet för plockning av katalogposter, från förläggares sidor m.m.

Direktiv för användning av referat- och innehållsförteckningsfälten finns i MARC 21-formatet <https://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pageId=76269897>

BILAGA 1: Klassifikationssystem²

ACM Computing Classification System (ACM)

<http://dl.acm.org/ccs.cfm>

- Publicerades 1964
- Senaste versionen 2012

Dewey Decimal Classification (DDC)

<http://dewey.org/webdewey/login/login.html> (avgiftsbelagd)

- 1. upplaga 1876
- 23. upplaga 2011
- Både tryckt och elektronisk version
- Underhålls av: OCLC

Library of Congress Classification (LCC)

<http://www.loc.gov/catdir/cpsol/lcco/>

Mathematics Subject Classification

<http://www.ams.org/msc/>

- Underhålls av: American Mathematical Society
- f.d. American Mathematical Society -klassifikation (AMS)

National Library of Medicine Classification (NLM)

<http://www.nlm.nih.gov/class/>

- 1948, senaste tryckta version 5th rev. ed. 1999
- från 2002 endast i elektroniskt format
- Täcker medicin och närliggande fackområden
- Som pdf på http://www.nlm.nih.gov/class/terms_cond.html

UDK: universell decimalklassifikation

- 1895, Paul Otlet och Henri La Fontaine
- Underhålls av: UDC Consortium, UDCC i Haag
- UDC Master Reference File (MRF) <http://www.udcc.org/mrf.htm> (avgiftsbelagd)
- Ny version årligen
- Biblioteken har UDK-upplagor som går olika djupt. Den vanligaste som används är Suomalainen, lyhennetty laitos, 3.uud.p. 1983 (alfabetiskt index 1985, tilläggsblad till 1992). Den finskspråkiga versionen uppehålls inte längre.
- UDK-klassifikation och index som används för Fennicas monografiska resurser:

http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/fennica/fennica_udkkaavio.html

http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/fennica/fennica_udkhakemisto.html

Klassifikation för allmänna bibliotek (KAB)

Webb-KAB: <http://ykl.kirjastot.fi/>

- Används av flera yrkeshögskole- och allmänna bibliotek. Även Fennica använder KAB till klassifikation av en del resurserna.
- Finländsk bearbetning av Dewey-klassifikation
- 1. upplagan utkom 1925 under namnet Luokitusopas kirjallisuutta varten
- Senaste tryckta upplagan år 2005
- En svenskspråkig- och engelskspråkig version gällande klassifikation finns tillgänglig på webben
- Underhålls av: Helsingfors stadsbibliotek tillsammans med LUU-samarbetsarbetsgruppen (LUU-arbetsgruppen består av representanter från allmänna bibliotek, nationalbiblioteket och BTJ, Bibliotekstjänsten)
- Kontaktperson: yrjo.lindegren@hel.fi

² Informationen uppdaterad 16.1.2013

BILAGA 2: Förkortningar för ämnesordsregister i fält 650 och 651 (2. indikatorns värde 7, delfält ≠2)

I Finland använda förkortningar för ämnesordsregister i Marc:s Sourceskodlista
WWW-adressen och noggrannare information om registren finns i [bilaga 3](#).

agrifors	Agriforest (tesaurus med jordbruks- och skogsbrukstermer)
allars	Allärs (Allmän tesaurus på svenska)
bella	Bella (Specialtesaurus för fiktivt material)
cabt	CAB Thesaurus
cilla	Cilla (Specialtesaurus för musik)
eks	Riksdagsbibliotekets ämnesordslista
finmesh	FinMeSH (Medical Subject Headings på finska)
georeft	GeoRef thesaurus
helecon	HELECON-databasernas BILD/FINP/THES tesaurus
hoidokki	Hoidokki: vårdarbetets ämnesordlista
inist	INIS: thesaurus
inspect	Inspec Thesaurus
kaunokki	Kaunokki (=Bella)
kitu	Kirjallisuudentutkimuksen asiasanasto [finns på LC:s lista, men "öppnas" ännu inte i Voyager]
kta	Kielitieteen sanasto
ktta	Muotoilun ja viestinnän asiasanasto
kula	Kulttuurien tutkimuksen asiasanasto [finns på LC:s lista, men "öppnas" ännu inte i Voyager]
mar	Merenkulkualan asiasanasto [finns på LC:s lista, men "öppnas" ännu inte i Voyager]
masa	Museoalan sanasto
musa	MUSA (Specialtesaurus för musik)
opms	Opetusministeriön asiasanasto
pha	Puolustushallinnon asiasanasto
sao	Svenska ämnesord
ttka	Teologinen asiasanasto
ysa	YSA (Yleinen suomalainen asiasanasto)

BILAGA 3: Tesaurusar³

Allmänna tesaurusar

Allärs: allmän tesaurus på svenska

<http://vesa.lib.helsinki.fi/allars/>

<http://onki.fi/fi/browser/overview/allars>

- ‡2 allars
- YSAs svenskspråkiga upplaga
- Innefattar närmare 25 000 ämnesord
- Underhålls av: Nationalbiblioteket i samarbete med Åbo Akademi's bibliotek
- YSAs översättningar för fritt indexerade termer gällande ordgrupper fattas i Allärs
- Kontaktperson: maria.forsen@abo.fi

Library of Congress Subject Headings (LCSH)

- <http://authorities.loc.gov/>
- Över 270 000 ämnesord och referenser
- Färdiga länknings

Svenska ämnesord

<http://www.kb.se/katalogisering/Svenska-amnesord/>

- ‡2 sao
- Grundar sig på SAB:s (ett svenskt klassifikationssystem) index
- Färdiga länknings
- Största delen av orden har inga tesaurus-förhållanden

YSA : yleinen suomalainen asiasanasto

<http://vesa.lib.helsinki.fi/ysa/>

<http://onki.fi/fi/browser/overview/ysa>

- ‡2 ysa
- Innefattar närmare 30 000 ämnesord, av vilka 5000 är geografiska 5000
- Årlig tillväxt ca 1000 termer
- Tesaurusen täcker alla fackområden, men gällande termer inom exakta vetenskaper finns endast de vanligaste begreppen
- Svenskspråkig upplaga: Allärs
- Underhålls av: Nationalbiblioteket
- Kontaktperson: mirja.anttila@helsinki.fi

Specialtesaurusar

Agriforest : Kampusbiblioteket i Vik, elektronisk tesaurus (Viikki Campus Library electronic thesaurus)

<http://www-db.helsinki.fi/agriforest/>

- ‡2 agrifors
- Innefattar ca 7000 ämnesord
- Branscher: jordbruk, skogs- och träbranschen, livsmedelsbranschen, hushålls- och konsumentbranschen samt miljöbranschen
- Språk: Finska och engelska
- Vetenskapliga namn på växtarter, växtsjukdomar och skadedjur
- Underhålls av: Helsingfors universitets bibliotek Kampusbiblioteket i Vik
- Kontaktperson: paivi.lipsanen@helsinki.fi

Bella : Specialtesaurus för fiktivt material

<http://kaunokki.kirjastot.fi/sv-FI/>

- ‡2 bella
- Tryckt upplaga år 2004
- Kaunokkis svenskspråkiga upplaga
- Underhålls av: Helsingfors stadsbibliotek
- Kontaktperson: yrjo.lindegren@helsinki.fi

³ Informationen uppdaterad 16.1.2013

CAB Thesaurus : CABI

<http://www.cabi.org/cabthesaurus/>

- ‡2 cabt
- Fackområden: Biovetenskaper, teknologi, samhällsvetenskaperna
- Underhålls av: CABI

Cilla : specialtesaurus för musik

<http://vesa.lib.helsinki.fi/musa/>

<http://onki.fi/fi/browser/overview/musa>

- ‡2 cilla
- Innefattar ca 900 ämnesord
- MUSAs svenskspråkiga upplaga
- Underhålls av: Nationalbiblioteket
- Kontaktperson: ulla.ikaheimo@helsinki.fi

Eduskunnan kirjaston asiasanasto (Library of Parliament Subject Headings)

<http://www.eduskunta.fi/kirjasto/EKS/>

- ‡2 eks
- Innefattar ca 4000 ämnesord
- Fackområden: rättsvetenskaper, politisk forskning, förvaltning
- Språk: Finska, svenska och engelska
- Sökförbindelse till SELMA-databasen
- Underhålls av: Riksdagsbiblioteket
- Kontaktperson: marja.oksa-pallasvuo@eduskunta.fi

Eurooppalainen kasvatusalan tesaurus (European Education Thesaurus)

http://ktl.jyu.fi/arkisto/unescochair/AL_FI_P1.PDF

http://ktl.jyu.fi/arkisto/unescochair/AL_FI_P2.PDF

- 12 språk
- Innefattar ca 3000 ämnesord
- Utvecklats som samarbete mellan Europakommissionen och Europarådet
- Används extensivt inom indexeringen för den europeiska pedagogiska- och utbildningsbranschen
- Den språkversion man vill ha kan skrivas ut gratis (registrering krävs)

FinMeSH, se även MeSH

<http://www.terkko.helsinki.fi/termix/>

<http://onki.fi/fi/browser/overview/mesh> (språkversion från år 2007)

- ‡2 finmesh
- Underhålls av: Kustannus Oy Duodecim
- Kontaktperson: peter.nyberg@duodecim.fi

Geosanasto (Geologic Index Terms used in GTK)

<http://www.gtk.fi/tietopalvelut/tietokannat/geosanasto.html>

- Språk: Finska, engelska
- Geologiska ämnesord och geografiska ortnamn
- Till förfogande i den Geologiska forskningscentralens databas, där det finns en länk till termer
- Underhålls av: Den Geologiska forskningscentralen
- Kontaktperson: jani.hurstinen@gtk.fi

HELECON-databasernas BILD/FI NP/THES tesaurus

<http://web.lib.hse.fi/FI/helevoc/>

- ‡2 helecon
- Språk: Finska och engelska
- Underhålls av: Aalto-universitetets bibliotek, Töölö
- Kontaktperson: samuli.kerola@aalto.fi

Hoidokki: vårdarbetets ämnesordlista

<http://www.hoidokki.fi/>

- ‡2 hoidokki
- Språk: Finska, svenska och engelska
- Underhålls av: Stiftelsen för sjuksköterskeutbildning (SHKS)

INIS/EDITE Thesaurus

<http://www.iaea.org/inis/Products-services/Publications/index.html>

- ‡2 inist
- Underhålls av: International Atomic Energy Agency

Inspect Thesaurus

- ‡2 inspect
- Underhålls av: The Institution of Engineering and Technology

Kaunokki : Fiktiivisen aineiston asiasanasto

<http://kaunokki.kirjastot.fi/>

- ‡2 kaunokki
- Tryckt upplaga år 2000
- Svenskspråkig upplaga: Bella
- Underhålls av: Helsingfors stadsbibliotek
- Kontaktperson: yrjo.lindgren@helsinki.fi

Kielitieteen asiasanasto (Thesaurus for Linguistics)

<http://kaino.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/asiasanasto.html>

- ‡2 kta
- Språk: Finska, engelska, estniska, tyska
- Underhålls av: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
- Kontaktperson: anna-liisa.kristiansson-seppala@kotus.fi

Kirjallisuudentutkimuksen asiasanasto (Thesaurus for Literary Studies)

<http://www.finlit.fi/kitu/>

- ‡2 kitu
- Språk: Finska och engelska
- Underhålls av: Finska litteratursällskapet
- Kontaktperson: eeva-liisa.haanpaa@finlit.fi

Kulttuurien tutkimuksen asiasanasto (Thesaurus for Folk Culture Studies)

<http://www.finlit.fi/kula/>

- ‡2 kula
- Språk: Finska och engelska
- Tryckt version: Perinnetieteiden asiasanasto, 1994
- Underhålls av: Finska litteratursällskapet
- Kontaktperson: kristiina.nayho@finlit.fi

LAPPONICA-asiasanasto

<http://www.lapponica.net/sanasto2.htm>

- Språk: finska och samiska
- Underhålls av: Lapplands landskapsbibliotek

Medical Subject Headings (MeSH)

Gällande ordlista MeSH Browser: <http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>

- Uppdateras årligen
- Underhålls av: National Library of Medicine (USA)
- MeSH Home Page: <http://www.nlm.nih.gov/mesh/meshhome.html>
- aspektord (subheadings) – hierarki: <http://www.nlm.nih.gov/mesh/subhierarchy.html>
- Finsk version av MeSH:
 - FinMeSH
 - ‡2 finmesh
 - <http://www.terkko.helsinki.fi/termix/>
 - Underhålls av: Kustannus Oy Duodecim
 - Kontaktperson: peter.nyberg@duodecim.fi
- <http://onki.fi/fi/browser/overview/mesh> (OBS! språkversion från år 2007)
- Medline-tidskrifternas ämnesområden:
<http://wwwcf.nlm.nih.gov/serials/journals/index.cfm>

Merenkulkualan asiasanasto (MariTerm)

<http://merisanasto.kyamk.fi/index.php>

- ‡2 mar
- Innefattar ca 1300 ämnesord
- Språk: finska, engelska, svenska (en del av termerna finns bara på finska)
- Underhålls av: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, Metsolan kirjasto, Turun yliopiston kirjasto, Satakunnan ammattikorkeakoulu: Tekniikka ja merenkulku Rauma, kirjasto, Finlands sjöhistoriska museum, Trafikverkets bibliotek, Merisotakoulun kirjasto, Yrkeshögskolan Novia, Aboa Mare, Bibliotek

Muotoilun ja viestinnän asiasanasto

<http://www.designkuopio.fi/kirjasto/asiasanasto/>

- ‡2 ktta
- Underhålls av: Kuopion muotoiluakatemia
- Kontaktinformation: kirjasto.taitemia@designkuopio.fi

Museoalan asiasanasto (MASA)

<http://www.nba.fi/fi/masaetusivu>

- ‡2 masa
- Underhålls av: Museiverket

MUSA : musiikin asiasanasto

<http://vesa.lib.helsinki.fi/musa/>

<http://onki.fi/fi/browser/overview/musa>

- ‡2 musa
- Innefattar ca 900 ämnesord
- Underhålls av: Nationalbiblioteket
- Kontaktperson: ulla.ikaheimo@helsinki.fi

Opetusministeriön asiasanasto

- ‡2 opms
- Underhålls av: Undervisnings- och kulturministeriets bibliotek
- Kontaktperson: leena.granholm@minedu.fi
- Undervisnings- och kulturministeriets tesaurus innefattas av Statsrådets tesaurus

Puolustushallinnon asiasanasto

<http://www.puhaas.net/>

- ‡2 pha
- Underhålls av: Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto

Sociological Abstracts Thesaurus

<http://www.csa.com/factsheets/supplements/sociothes.php>

- ‡2 socio
- CSA Sociological Abstracts-databasens tesaurus
- f.d. Thesaurus of Sociological Indexing Terms

Suomen kuntaliiton sanasto

<http://kirjasto.kuntaliitto.fi/?PBFORMTYPE=01005&PROFILESET=FIN&DATABASE=1&GENPARAM=0>

- Underhålls av: Finlands kommunförbandsbibliotek
- Kontaktperson: eila.vainikka@kuntaliitto.fi

Teologinen asiasanasto

<http://apumatti.helsinki.fi/lcms.php?am=20836-20836-1&page=20857>

- ‡2 ttka
- Tidigare namn: Teologisen tiedekunnan kirjaston asiasanasto
- Underhålls av: Helsingfors universitetsbibliotek Campusbiblioteket i centrum

översättning: Yvonne Bartley 16.8.2013